

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 27 ΜΑΪΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

A. *Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα:*

Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitote decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habemus hostem! Itaque cavete periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolite confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!» Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthago deleta est.

.....

Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis, aut communis salutis desertor propter suam utilitatem et salutem. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui pro re publica cadat, quod decet cariorem nobis esse patriam quam nosmet ipsos.

Μονάδες 40

B. Παρατηρήσεις

1.α. *Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:*

diem	: την αφαιρετική ενικού
muris	: την αιτιατική πληθυντικού
opibus	: την ονομαστική πληθυντικού
urbis	: τη γενική πληθυντικού
communis salutis	: την αφαιρετική ενικού (μονάδες 2)

Μονάδες 6

1.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:

quae	: την αιτιατική ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
neminem	: τη γενική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
vos ipsi	: τη δοτική πληθυντικού της συνεκφοράς (μονάδες 2)
is	: την αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

Μονάδες 5

1.γ. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται από τα παρακάτω επίθετα και επιρρήματα:

prope	: τον συγκριτικό βαθμό του επιρρήματος
extremo	: τον θετικό βαθμό του επιθέτου στο ίδιο γένος, στην ίδια πτώση, στον ίδιο αριθμό
magis	: τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος
cariorem	: τη γενική πληθυντικού του υπερθετικού βαθμού στο ίδιο γένος

Μονάδες 4

2.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

dixissent	: το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην προστακτική ενεστώτα στην ίδια φωνή
decerptam esse	: το απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή
cavete	: την αιτιατική του σουπίνου
tutamini	: τη γενική του γερουνδίου
nolite	: το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού
fit	: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού
cadat	: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική παρακειμένου στην ίδια φωνή

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

esse : το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο του συντελεσμένου μέλλοντα

Μονάδες 8

2.β. habemus : να γίνει χρονική αντικατάσταση στην υποτακτική, στο πρόσωπο και στη φωνή που βρίσκεται

Μονάδες 5

sumptum est : να γραφούν τα απαρέμφατα ενεστώτα και παρακειμένου στην ενεργητική φωνή

Μονάδες 2

3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων:

ante diem, decerptam esse, Carthagine, opibus, vobis, Punicum, utilitatis, cariore, esse (τελευταία σειρά δεύτερου αποσπάσματος).

Μονάδες 9

3.β. ut laudandus is sit (nobis):

Να αντικατασταθεί η δευτερεύουσα πρόταση από την ισοδύναμη εκφορά debeo + απαρέμφατο.

Μονάδες 4

3.γ. quam nosmet ipsos:

Να γράψετε τον β' όρο σύγκρισης με τον άλλο τρόπο.

Μονάδες 2

4.α. Cum omnes recentem esse dixissent:

Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), τον τρόπο εισαγωγής της (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε την έγκλιση (μονάδα 1) και τον χρόνο εκφοράς της (μονάδα 1). Να ξαναγράψετε την πρόταση, αντικαθιστώντας τον cum με τον ubi (μονάδες 2).

Μονάδες 6

qui pro re publica cadat:

Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την έγκλιση εκφοράς της (μονάδες 2).

Μονάδες 3

4.β. Oribus urbis nolite confidere:

Να δηλωθεί η απαγόρευση με τον άλλο τρόπο.

Μονάδες 2

4.γ. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite:

Να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο, αφού τον εξαρτήσετε από το *Cato monet eos* (μετατρέποντας την κύρια πρόταση σε δευτερεύουσα).

Μονάδες 4

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε **μόνον** τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα, κατεύθυνση). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας διανεμηθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα** τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνον με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ 2009

A.

Όταν όλοι απάντησαν πως ήταν φρέσκο, είπε: «Και όμως, μάθετε ότι κόπηκε πριν από τρεις ημέρες στην Καρχηδόνα. Τόσο κοντά στα τείχη έχουμε τον εχθρό! Φυλαχθείτε λοιπόν από τον κίνδυνο, προστατεύστε την πατρίδα. Μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Να αποβάλετε την αυτοπεποίθηση, που είναι υπερβολική σε εσάς. Μην πιστέψετε ότι θα φροντίσει κανείς για την πατρίδα, αν εσείς οι ίδιοι δεν ενδιαφερθείτε για την πατρίδα. Θυμηθείτε πως η πολιτεία κάποτε βρέθηκε στον έσχατο κίνδυνο!» Και αμέσως άρχισε ο τρίτος Καρχηδονιακός πόλεμος, στη διάρκεια του οποίου καταστράφηκε η Καρχηδόνα.

Και δεν πρέπει να επικρίνεται περισσότερο ο προδότης της πατρίδας παρά ο προδότης του κοινού συμφέροντος ή όποιος λιποτακτεί από τη γενική ευημερία για χάρη της ατομικής του ωφέλειας και ευημερίας. Έτσι συμβαίνει ώστε να πρέπει να επαινείται αυτός που πέφτει για χάρη της πατρίδας, επειδή αρμόζει να είναι πιο αγαπητή σ' εμάς η πατρίδα παρά εμείς οι ίδιοι.

B.

1.α.: die
muros
opes
urbium
communi salute

1.β.: quod
nullius
vobis ipsis
eas

1.γ.: propius
extero
maxime
carissimarum

2.α.: dic
decerptam iri
cautum
tutandi
nolles
fierent
cecidistis
fuerimus

2.β.: EN:habeamus
ΠΡΤ: haberemus
ΜΕΛ: habituri simus
ΠΡΚ: habuerimus
ΥΠ: habuissemus

EN: sumere
ΠΡΚ: sumpsisse

3.α.: *ante diem*: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου στο *decerptam esse*.
decerptam esse: αντικείμενο του ρήματος *scitote*, ειδικό απαρέμφατο.
Carthagine: απρόθετη αφαιρετική που δηλώνει στάση σε τόπο στο *decerptam esse*.
opibus: αφαιρετική του μέσου στο *confidere*.
vobis: δοτική προσωπική κτητική από το ρήμα *est*.
Punicum: επιθετικός προσδιορισμός στο *bellum*.
utilitatis: γενική αντικειμενική στο *proditor*
cariorem: κατηγορούμενο στο *patriam* από το *esse*.
esse: υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος *deceat*, τελικό απαρέμφατο.

3.β.: *ut nos eum laudare debeamus*.

3.γ.: *a nobismet ipsis*.

4.α.: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική ως επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου – εισάγεται με τον ιστορικό / διηγηματικό *cum* – υπογραμμίζει βαθύτερη σχέση κύριας με δευτερεύουσα δημιουργώντας μεταξύ τους σχέση αιτίας αιτιατού – εκφέρεται με υποτακτική – υποκειμενική χροιά – υπερσυντελικού (*dixissent*) – εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (*inquit*) – προτερόχρονο στο παρελθόν.

*Ubi omnes recentem esse dixerunt*lere.

Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *is*. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *qui* και εκφέρεται με υποτακτική λόγω έλξης από την υποτακτική της προηγούμενης πρότασης (*laudandus sit*). Συγκεκριμένα εκφέρεται με ενεστώτα (*cadat*) σε εξάρτηση από αρκτικό χρόνο. Δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν–μέλλον.

4.β.: *Oribus urbis ne confisi sitis*.

4.γ.: *Cato monet eos ut fiduciam, quae nimia illis sit, deponant*.